

FİLİSTİN'DE YERLEŞİMCİ KOLONYALİZM: İSRAİL YERLEŞİM KOLONİLERİ

Esra ÇAVUŞOĞLU*

Yerleşimci kolonyalizm (*settler colonialism*), terimi özellikle son yıllarda literatürde Filistin-İsrail meselesinin tanımlanmasında benimsenen önemli bir kavramsal çerçevedir. Bu çerçevede, İsrail devletinin hiç yoktan var edilme süreci çeşitli boyutlarıyla yerleşimci kolonyalizm kavramıyla örtüşmektedir. Bu çalışmada, İsrail devletinin bir yerleşimci kolonyalizm projesinin ürünü olduğu ve İsrail yerleşimci kolonyalizminin halen devam etmekte olduğu temel argümanından hareketle, bugün Filistin topraklarında hızla yayılan İsrail yerleşimlerinin sürecin başından beri Filistin meselesinin en temel sorunu olduğu ortaya konmaktadır. İsrail devletinin kurulması süreci, sistematik Yahudi göçleri (*Aliyah*) ile gerçekleştirilen yerleşim projesi ile başlamıştır. Filistin topraklarına yerleştirilen Yahudi göçmenler ile oluşturulan Yahudi nüfusu ve inşa edilen yerleşimler ile ele geçirilen Filistin toprakları ile 1948'de kurulacak olan İsrail ulus devletinin inşası için gerekli en temel unsurlar olan halk ve toprak unsurları elde edilmiştir. Bu sebeple, İsrail devleti tam olarak bir yerleşimci kolonyalizm örneğidir. İsrail yerleşimci kolonyalizmini diğer örneklerinden ayıran en önemli özelliği bugün halen tüm hızıyla devam etmekte olmasıdır. Birleşmiş Milletler (BM) Taksim Kararı ile 1948'de İsrail devletinin kurulmasıyla oluşturulan İsrail sınırlarının, Arap-İsrail savaşları sonucu genişleyerek ulaştığı ve BM Güvenlik Konseyi kararları ile onanan son yapıdan geriye kalan Filistin toprakları üzerinde sistematik bir şekilde

* Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü, esra.cavusoglu@marmara.edu.tr

ve hızı artan bir yoğunlukta uygulanan İsrail yerleşim planları ile yerleşimci kolonizasyon sürdürülmektedir. Dolayısıyla, İsrail yerleşimleri başlangıçtan beri İsrail yerleşimci kolonyalizminin sistemik yapıtaşlarını teşkil etmektedir. Batı Şeria ve Doğu Kudüs'te hızla artan yeni Yahudi yerleşimleriyle İsrail, Filistin'i fiili olarak ilhak etmeye devam etmektedir. Filistin toprakları üzerinde kurulan İsrail yerleşimleri ile toprak işgali gerçekleştirilirken aynı zamanda, Filistin topraklarında Yahudi nüfusunun hızla artırılmasına paralel olarak Filistinli nüfusunun azalmasının sağlanmasıyla nüfus dengesi Filistinliler aleyhine bozulmaktadır. Toprak ve nüfus artışı doğrultusunda devam eden İsrail kolonyalizminin uzun vadede ulaşmak istediği nihai hedef Filistin topraklarının tamamının ilhak edilmesi ve buna paralel olarak Filistin nüfusunun eritilerek azınlık haline getirilmesidir. İsrail kolonyalizmi sürecin en başından beri, Filistinli yerli nüfusun imhası pahasına projelendirilmiş ve uygulanmıştır. Filistin nüfusunun çeşitli yollarla eritilerek uzun vadede azınlık hale getirilmesi ve marjinalleştirilmesi hedefine yönelik olarak İsrail yerleşimleri kilit rol oynamaktadır. Birleşmiş Milletler uzmanları raporlarında hızla bir artışla sürdürülen İsrail yerleşim faaliyetlerini "işgal edilmiş toprakların Filistinlisizleştirilmesi" (*de-Palestinianisation of the occupied territory*) olarak tanımlamaktadırlar.¹

Bu çalışmada, İsrail yerleşimci kolonyalizmi ve bu konuya uluslararası hukukun yaklaşımının genel çerçevesi ortaya konmaktadır. Uluslararası hukuk, İsrail yerleşimlerini yasadışı olarak tanımlamakta ve birçok Birleşmiş Milletler kararı ile derhal durdurulmasını istemektedir. Makalenin birinci bölümünde yerleşimci kolonyalizm tanımlamasının genel çerçevesi çizilmekte, ikinci bölümde İsrail yerleşimci kolonyalizminin istisnailiği, diğer yerleşimci kolonyalizm örnekleri ile mukayese edilerek ortaya konmakta, üçüncü bölümde İsrail yerleşimlerinin genel yapısı, Filistinliler üzerindeki uygulamaları ve bunların oluşturduğu yıkımlar uluslararası hukuk çerçevesinde ele alınmaktadır.

YERLEŞİMCİ KOLONYALİZM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Yerleşimci kolonyalizm bir sömürgecilik türü olmakla birlikte 18. yy. sonlarında ortaya çıkan İngiltere ve Fransa başta olmak üzere büyük imparatorlukların yoğunlukla Afrika ve Asya'da oluşturdukları klasik sömürgecilikten farklıdır. Yerleşimci kolonyalizm sadece yerli halkın ve kaynakların ekonomik çıkarlar vb. sebeplerle sömürülmesi ile sınırlı olmayıp, sömürgecilerin işgal edilen topraklarda gerçek hak sahibi sakinler olarak kalıcı olarak yerleşmeleri ile gerçekleştirilir. Yerleşimci kolonyalizm, kolonileştirilmiş olan toprakların yerli karakterinin yok edilmesi amacıyla yerlilerin yabancı

1 "Israel's illegal occupation of Palestinian territory, tantamount to 'settler-colonialism': UN expert", UN News, 22 October 2022, <https://news.un.org/en/story/2022/10/1129942> (eriş. tar. 30 Kasım 2024).

halka boyun eğdirilerek yerlerinden edilmeleri ve kolonizasyonun kalıcı hale getirilmesi için yabancıların yerli halkın arasına yerleştirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla, bir toplumun yok edilmesi ve yerine yeni bir toplumun inşa edilmesi yoluyla gerçekleştirilen yerleşimci kolonyalizminin iki temel varoluşsal hedefi yerli halkın ve kültürünün elimine edilmesi olarak özetlenebilir.²

Yerleşimci kolonyalizminin en önemli örneklerinin uygulayıcıları arasında Batının lider devletlerinden Amerika Birleşik Devletleri (ABD) başta olmak üzere Kanada, Yeni Zelanda ve Avustralya bulunmaktadır. Bu devletler, kolonyal dönemde işgal ettikleri topraklar üzerindeki yerli halkı güç kullanımı ile yerlerinden ederek kurulmuş devletlerdir. Bu örneklerde kolonyal nüfusun baskın çoğunluk haline gelmesi ile yerli nüfusun demografik ve ekonomik olarak marjinalleştirilmesi yoluyla (ABD, Kanada ve Avustralya'da %2-3 civarında yerli nüfus) kolonizasyon süreci tamamlanmış ve yerli unsurların tarihsel varlığı sona ermiştir.³ Başkalarına ait topraklar üzerinde yabancı bir ulusun egemen hale gelmesi ile kurulan devletin uluslararası alanda tanınmasıyla yerleşimci kolonyalizm meşruiyet bulmaktadır. Modern dönemde yerleşimci kolonyalizm sürecinden geçmiş örnekler kapsamında Güney Afrika Cumhuriyeti, Namibya, Cezayir, Keşmir ve Filistin öne çıkarken,⁴ Kenya, Rodos ve Mozambik'te bu kapsamda değerlendirilmektedir.⁵ Bu örneklerde, yerli halkın nüfus çoğunluğuna sahip olması ve yerleşimci güce karşı bir direniş süreci gerçekleştirmiş olması ortak özellikleri temelinde, her birinde kendi dinamiklerinin etkili olduğu farklı süreçler sonucunda yerleşimci-kolonyalizm sona ermiştir. Filistin örneği bu noktada, bugün yerleşimci kolonizasyon sürecinin halen direnişle birlikte devam etmekte olmasıyla diğerlerinden ayrılmaktadır.

Yerleşimci kolonyalizm hem etnik hem kültürel anlamda yerli halkın toprakları, kaynakları ve kültürünün mülksüzleştirilmesini bir norm olarak kabul eder ve bunların sömürülmesini doğal bir hak olarak görür. Yerli unsurların eliminasyonuna dayalı olarak varlık bulduğu için değişen düzey ve şekillerde soykırımı içermektedir.⁶ Batı üstünlüğü temel anlayışına dayalı olarak inşa edildiği için ırkçılık, beyaz üstünlüğü, İslamofobi, etnik temizlik, ayrımcılık, kapitalizm gibi birbirine bağlı çeşitli baskı formlarını barındırmaktadır. Eliminasyon doğrudan yerli halkın eritilerek yok edilmesinin ötesinde, özellikle yerli nüfus yoğunluğunun olduğu örneklerde

2 Patrick Wolfe, "Settler Colonialism and the Elimination of the Native," *Journal of Genocide Research*, 8:4 (2006): 387-390.

3 Ran Greenstein, "Colonialism, Apartheid, and the Native Question: The Case of Israel/Palestine," *Racism After Apartheid*, ed. Wishwas Satgar, (Wits University Press, 2019): 75-95, 76.

4 Tariq Dana, "Introduction: The Settler Colonial Framing of Palestine: Matters of Justice and Truth," *International Politics*, 61(2023), 379-384, 381.

5 Greenstein, "Colonialism," 76.

6 Wolfe, "Settler Colonialism," 387-388.

toprağın ele geçirilmesi ile birlikte işgücünün ele geçirilmesi (*the conquest of labour*) yoluyla ekonomiye hakim olunması anlamına gelmektedir.⁷ Yerleşimci kolonyalizmine meşruiyet zeminini oluşturmak üzere yerleşimci kolonyalistler işgal ettikleri topraklar üzerinde aidiyet hakkı iddiasını desteklemek amacıyla sözde “tarihsel bağları” tanımlayacak yeni bir tarih yazımı temelinde bir ulus kimliği inşa etmektedirler. Bu bağlamda, yerli halkın topraklarındaki tarihsel varlığı, yerleşme hakkı ve meşruiyet iddiası reddedilmektedir ve yerli unsurların tarih dışı bırakılması esastır.

Yukarıda genel çerçevesi çizilmiş olan yerleşimci kolonyalizm tanımlaması İsrail devletinin varoluşuna dair tüm süreçlerle, Filistin'deki işgali, varlığı ve politikaları ile örtüşmektedir. Siyonist hedefler çerçevesinde Filistin topraklarında kurulan İsrail devleti bugün halen devam eden genişlemesiyle birlikte çağın en sofistike ve çarpıcı bir yerleşimci kolonyalizm projesi olarak tanımlanmaktadır.⁸ BM Genel Kurulu özel raportörü Francesca Albanese, 21 Eylül 2022 tarihli raporunda Filistin'de İsrail işgali konusunda bir paradigma değişimine gidilerek durumun yerleşimci kolonyalizm olarak tanımlanması çağrısında bulunmuştur.⁹ Bu kapsamda Albanese, sömürgeciliğin, sömürgeleştirilen toprakların yerli karakterini ortadan kaldırma mantığıyla hareket ettiğinde ‘yerleşimci’ olarak nitelendirildiğinin altını çizerek, yerleşimci kolonyalizmi “*bu durum yerlilere boyun eğdirmek, onları mülksüzleştirmek ve belirli bölgeleri “kalıcı olarak ele geçirmek” amacıyla yerli nüfusun arasına yerleştirilen yabancı insanların yerleşimleri olan kolonilerin kurulması ve teşvik edilmesinde kendini gösterir*” şeklinde açıklamış ve Roma Statüsü uyarınca bir savaş suçu olduğuna işaret etmiştir.¹⁰ Yerleşimci kolonyalizmin, yerli olanın imhası ve yerine yenisinin ihdası temel motivasyonu tam anlamıyla İsrail yerleşimci kolonyalizminde karşılık bulmaktadır. Nitekim, Siyonizmin kurucularından Theodor Herzl, Siyonist Manifestosundaki “*eski bir binayı yenisi ile değiştirmek istiyorsam, inşa etmeden önce eski binayı yıkmam*” gerekir ifadeleri ile Siyonizmin temel olarak bir yerleşimci kolonyalizm projesi olduğunu açıkça ortaya koymuştur.¹¹ Nitekim, Siyonizmin öncüleri Filistin topraklarının boş bir yer olmadığını bilinciyle, asırlara dayanan bir tarihsel süreklilik çerçevesinde Filistin topraklarının yerli unsuru olan Filistin halkının mevcudiyetine rağmen kolonizasyonu planlamıştır.

Yahudi nüfus oranının hızla yükselmesi sadece yeni Yahudi yerleşimcilerinin gelmesine değil aynı zamanda sistematik olarak Filistinlilerin yerlerinden

7 Greenstein, “Colonialism,” 77, Wolfe, “Settler Colonialism,” 388.

8 Tariq Dana, Ali Jarbawi, “A Century of Settler Colonialism in Palestine,” *The Brown Journal of World Affairs*, 24-1, 2017: 197-220, 197.

9 United Nations, General Assembly, A/77/356, 21 September 2022, https://www.un.org/unispal/wp-content/uploads/2022/10/A.77.356_210922.pdf (eriş tar. 01.12.2024)

10 A.g.e., 6.

11 Wolfe, “Settler Colonialism,” 388.

edilmesi ve göçe zorlanmasına dayalı olarak gerçekleşmiştir.¹² Siyonist düşüncenin en liberal temsilcilerinden olan Leo Motzkin'in 1917'de bu projeyi “Bizim düşüncemize göre Filistin'in kolonizasyonu iki yönde ilerlemelidir: Eretz İsrail'e¹³ Yahudi yerleşimi ve Eretz İsrail'deki Arapların ülke dışındaki bölgelere yerleştirilmesi” olarak tanımlayarak Filistinlilerin yerinden edilmesinin planlı olarak hedeflendiğini ortaya koymuştur.¹⁴

1897'de Filistin'i ziyaret etmiş olan Israel Zangwill tarafından üretilen Siyonizmin “ülkesiz insanlar için insansız bir ülke” (*a land without people for a people without land*) sloganında Filistin'in boş bir yer olduğunun farz edilmesinden ziyade, Filistinlilerin varlığının kayda değer olmaması ve bu sebeple transfer edilebilir olmaları kastedilmiş,¹⁵ “mümkün olduğunca az Filistinliyle mümkün olduğunca çok Filistin toprakları elde etme,”¹⁶ yani Filistin'i Filistinlisizleştirme hedefi ortaya konmuştur. Edward Said'in ifadesiyle, ‘Siyonizmin tüm kurucu enerjileri, Filistin'de “yerli halkın” dışlanmış varlığına, yani işlevsel yokluğuna dayanıyordu: kurumlar kasıtlı olarak yerli halkı dışarıda bırakacak şekilde inşa edildi, İsrail ortaya çıktığında yerlilerin kendilerinin “olmayan” topraklarında kalmasını sağlayan yasalar hazırlandı.’¹⁷ Nitekim, Filistin'in İsrail'e dönüştürülmesi sürecinde önemli dönüm noktalarına kitlesel imha damgasını vurmuştur. 15 Mayıs 1948'de İsrail devletinin kurulmasının akabinde patlak veren 1. Arap-İsrail Savaşı, Nekbe, sonrasında İsrail sınırları içindeki 400 binin üzerindeki Filistinlinin yerlerinden edilmeleri sonucu nüfusları 150 bine düşmüştür.¹⁸ Nekbe sonucunda 531 Filistin köyü ve 11 Filistin şehri boşaltılarak yok edilmiş ve 800 bin Filistinli katliamla ve sürgün edilerek ortadan kaldırılmıştır.¹⁹ 1967 Savaşı ve sebep olduğu büyük yıkımlar sonucunda yerinden edilen Filistinliler yeni büyük göç dalgaları yaratmış ve 1972'de Filistinli mülteci sayısı 1.5 milyona ve 1982'de 2 milyona yükselmiştir.²⁰ 1967 işgali ve 1993 Oslo Barış Anlaşması sonrası süreçlerde işgal ve kolonizasyon, yerleşim kolonileri inşasının tüm Filistin yerleşim birimlerini kapsayacak şekilde hızlandırılması ile yürütülmüştür. Siyonizmin temel iddiası, Filistin'in İsrailleştirilmesi için Filistin'e ait olan her şeyin imha

12 Filistinlilerin yerlerinden edilme süreçleri hakkında detaylı bilgi için Bkz, Nur Masalha, *The Expulsion of Palestinians: The Concept of “Transfer” in Zionist Political Thought (1882-1948)*, Institute for Palestine Studies, 1992,

13 Eretz İsrail Yahudilikte Filistin'e verilen isimdir

14 Pappe, *The Ethnic Cleansing of Palestine*, (Oxford: One World, 2006), 7-8.

15 Masalha, *The Expulsion*, 5-6.

16 Pappe, *The Ethnic Cleansing*, 42.

17 Edward Said, “Zionism from the Standpoint of Its Victims,” *Social Text*, Winter, 1979, No. 1, Winter 1979, 7-58, 29.

David Lloyd, “Settler Colonialism and State of Exception: The Example of Palestine/Israel,” *Settler Colonial Studies*, 2-1, 59-80, 2012, 61.

18 Azmi Bishara, *Palestine: Matters of Truth and Justice*, (Hurst Publishers: 2022), 32.

19 Pappe, *The Ethnic Cleansing*, 50-224.

20 Ilan Pappe, *A History of Modern Palestine: One Land Two Peoples*, Cambridge University Press: 2006, 186-187.

edilerek yerine “daha yüksek” değerleri temsil eden İsrail unsurlarının tesisi misyonudur ve bu misyon yeni olanın eskisinden “daha iyi”, “daha değerli”, “daha uygun” gibi sonsuz sayıda artırılabilir üstünlük tanımlamalarına dayandırılmaktadır.²¹

Filistin meselesinin ‘yerleşimci kolonyalizm’ kavramsal çerçevesinde tanımlanması, özellikle iki önemli konuda yapı-söküm işlevi görmektedir. Bunlardan birincisi, meselenin doğasını ortaya koyan yerleşimci kolonyalizm tanımlamasıyla, literatürde yaygın bir şekilde “İsrail-Filistin Çatışması” olarak referans yapılmasının sebep olduğu algı manipülasyonunun önüne geçilmektedir.²² “İsrail-Filistin Çatışması” tanımlaması realitede, taraflar yani işgalci/kolonyal güç ve işgal edilen arasındaki asimetriyi kamufle etmektedir. Buna karşılık, yerleşimci kolonyalizm tanımlaması, meselenin menşeyini ve İsrail devletinin bir yerleşimci kolonyal devlet olarak doğduğunu tüm boyut, süreç ve araçlarıyla ortaya koyan bir açıklama sağlamaktadır. Bu bağlamda yerleşimci kolonyalizm kavramı aynı zamanda, İsrail yerleşimci kolonyalizmi kapsamında sistematik olarak eritilen Filistinlilerin, var olma mücadelesi olarak sürdürdükleri direnişin marjinalleştirilerek terörle ilişkilendirilmesinin önünü keserek, Filistinlilerin kolonyalizm karşıtı direnişi için bir moral ve hukuk zemin sağlamaktadır.²³

İkinci olarak yerleşimci kolonyalizm tanımlaması, İsrail ve savunucuları tarafından, Avrupa tarzı Westphalia geleneğine mensup normal bir ulus-devletmiş gibi tanıtılan İsrail’in gerçek yani yerleşimci kolonyalist mahiyetini ortaya koymaktadır.²⁴ Özellikle İsrail akademisinde İsrail’in bir liberal demokrasi olarak lanse edilmesinin ve Siyonizmin aydınlatıcı bir devlet ideolojisine dönüşmüş olan bir ulusal özgürlük hareketi olduğu argümanı ile uluslararası kamuoyunun yanıltılmasının önüne geçmektedir.²⁵ Bu iki temel noktadan hareketle yerleşimci kolonyalizm paradigması, İsrail yerleşimci kolonyalizminin diğer yerleşimci kolonyalizm örnekleriyle mukayesesine imkân tanıyan bir çerçeve sunarak İsrail yerleşimci kolonyalizminin istisnailiğini ortaya koyan unsurların tanımlanmasını sağlamaktadır. Nitekim, İsrail yerleşimci kolonyalizmi diğer yerleşimci kolonyalizm örneklerinden farklı olarak kendine özgü bir fenomen ortaya koymaktadır.

İSRAİL YERLEŞİMCİ KOLONYALİZMİNİN İSTİSNAİLİĞİ

İsrail’in Filistin’de gerçekleştirdiği yerleşimci kolonyalizm bugün dünyanın çözüme kavuşmamış son yerleşimci sömürgecilik örneğini teşkil

21 Said, 9.

22 Dana, “Introduction,” 380.

23 Dana, “Introduction,” 381.

24 David Lloyd, “Settler Colonialism and the State of Exception: The Example of Palestine/Israel,” *Settler Colonial Studies*, 2-1, 2012, 59-80, 63.

25 Dana, “Introduction,” 380.

etmektedir.²⁶ Yukarıda belirtilmiş olan yerli halkın direnişini doğuran Güney Afrika Cumhuriyeti, Cezayir ve Kenya gibi diğer örneklerde direniş süreci kolonyalizmin bitmesiyle veya normalleşme ile sona ermiş bulunmaktadır. İsrail kolonyalizmi diğer örneklerde olduğu gibi askeri ve siyasi işgal ile değil yerleşimler yoluyla yerli toplumun imhası temelinde başlatılmış ve halen yine yerleşimler yoluyla “yerli halkın imhası” operasyonel mantığı temelinde sürdürülmektedir. 1882’de Aliyah göçleri ile başlatılan bu kolonizasyon sürecinin 66. yılında kurulmuş olan İsrail devleti yerleşimci kolonizasyon projesinin ürünü olarak doğmuştur.²⁷ 1948 Savaşı’nda (Nekbe) Filistin nüfusunun %80’i yerinden edilerek yerini hemen akabinde kurulacak olan İsrail devletinin Yahudi vatandaşlarına bırakmıştır.²⁸ 1948’den bu yana İsrail devleti, 1967 Savaşındaki askeri işgali haricinde, yerleşim politikaları doğrultusunda genişlemesini sürdürmektedir.

Tüm hızıyla devam eden İsrail kolonyalist “yerleşim” projesi, Filistin topraklarının ilhaki paralelinde Filistin nüfusunun azınlığa düşürülmesi ve marjinalleştirilmesini hedeflemektedir. Bu da Filistin’den giden ve Filistin’e gelen olmak üzere birbirine paralel olarak devam eden iki yönlü bir göç hareketi çerçevesinde sürdürülmektedir. Anavatanını terk etmek zorunda bırakılan Filistinlilerin başka ülkelere göçü ile Filistin’e getirilen Yahudi yerleşimcilerin süreklilik arz eden göçleri ile Filistinlilerin nüfusu eritilmektedir. Bu demografik mühendislik kapsamında İsrail, 1948 ve 1967’de yerinden edilmiş ve göçe zorlanmış Filistinlilerin vatanlarına geri dönüşünü engellemektedir.²⁹ Yerleşimler yoluyla gerçekleştirilmiş olan İsrail kolonyalizminin, işgalci güçlerin ve nüfusun anavatanlarına dönmeleri ile sonuçlanan örneklerden önemli bir farkı, Yahudi yerleşimcilerin geri dönecekleri bir anavatanları olmamasıdır. Mesela, Cezayir örneğinde Fransız işgalcilerin anavatanları olan Fransa’ya dönmesi ile yerleşimci kolonyalizm sonlandırılmıştır. Günümüz jenerasyonunda Yahudi yerleşimcilerinin tek anavatanı İsrail olduğu için geri dönme ihtimallerinin olmaması İsrail yerleşimci kolonyalizminin sürekliliğinde önemli bir faktördür.³⁰ Diğer taraftan, Filistin toplumunun son derece agresif ve hız kesmeden yürütülen İsrail kolonyalizmine karşı devam eden Filistin halkının direnişi İsrail kolonyalizminin nihai hedefine ulaşmasını zorlaştıran bir faktördür.³¹

İsrail dışındaki diğer yerleşimci kolonyalizm örneklerinde kolonyal güçlerin hedefleri ekonomik ve insan kaynağının sömürülmesi amacıyla toprakların ele

26 Bishara, Palestine, 14.

27 Maxime Rodinson, *Israel: A Colonial-Settler State?* (New York: Monad Press, 1973), 27-90.

28 Greenstein, “Colonialism,” 78.

29 Richard Falk, “Israeli Practices towards the Palestinian People and the Question of Apartheid,” United Nations, Economic and Social Commission for Western Asia (ESCWA), Palestine and Israeli Occupation, Issue no 1. (2017), 32.

30 Bishara, Palestine, 14.

31 Dana, Jarbawi, 197.

geçirilmesi olmuşken İsrail kolonyalizminin istisnailiğini belirleyen en önemli farklılıklardan biri ekonomik çıkarlar yerine ideolojik hedefler doğrultusunda gerçekleştirilmiş olmasıdır. İsrail yerleşimci kolonyalizmi Siyonist ideolojiye dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.³² Siyonizm çerçevesinde yerleşimci Yahudi nüfus ile Filistin toprakları arasında 2000 yıl öncesine giden tarihsel ve kültürel bağların anlatımına dayalı olarak mevcut olmayan bir ulus kimliği inşa edilmiştir. İsrail ulus kimliği, Filistin ulus kimliğinin yok sayılması temelinde inşa edilmiştir.³³ Siyonist ideoloji Yahudilik temelinde teolojik bir iddiaya dayalı olarak meşruiyetini ortaya koymasına rağmen, İsrail ulusunun inşası aslında Yahudiliğin manipülasyonuna dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Bu sebeple tamamen transnasyonel olan kültürel, dini ve etnik anlamda birbirlerinden çok farklı menşelere mensup ve Filistin toprakları ile tarihsel olarak hiçbir bağı olmayan çeşitli Yahudi toplumlarının bir araya getirilmesi ile yaratılmak istenen “İsrail ulusu” bir mit olarak değerlendirilmektedir.³⁴ Bu bağlamda “seçilmiş halk” ve “vaat edilen topraklar” gibi Tevrat’a dayalı ifadelerin kullanılması ile inşa edilen İsrail ulus kimliği Filistin toprakları üzerindeki tekeli bir hak iddiası ortaya koymaktadır.³⁵ Ayrıca, Siyonizm’in 2. Dünya Savaşı öncesinde Avrupa Yahudileri için bir önem arz etmezken, savaş döneminde yaşanan Holokost sonucu kabul görmeye başlamış olması Siyonizm’in manipülatif yönüne işaret etmekte ve aynı zamanda Holokost’un bedelinin Filistin halkına ödetilmesini sağladığını ortaya koymaktadır.³⁶

İsrail yerleşimci kolonyalizminin istisnailiğinin diğer bir önemli boyutu, Siyonizm projesi kapsamında başlangıcından bugüne küresel güçlerin koşulsuz desteğiyle sürdürülüyor olmasıdır. ABD başta olmak üzere küresel hegemon güçlerin siyasi mekanizmaları üzerinde önemli bir etkisi olan İsrail lobilerinin çalışmaları ile bu ülkelerin politikalarının İsrail politikaları ile özdeşleştirilmesi sağlanmaktadır. 1917’de dönemin küresel gücü İngiltere, Siyonist öncülerinin İngiliz hükümeti üzerinde oluşturdukları sistematik nüfuz ve baskı çalışmaları sonucu İngiltere, Dış İşleri Bakanı Sir Arthur J. Balfour’un yazdığı tarihi mektupla Filistin’in Yahudi devletine dönüştürülmesi Siyonist projesinin hamiliğini üstlenmiştir.³⁷ 2. Dünya Savaşı sonrası süreçte küresel hegemonyayı İngiltere’den devralan ABD siyasetinde ve dış politikasında İsrail lobisi güç sahibidir. Bu doğrultuda, ABD’nin özellikle Ortadoğu politikaları, İsrail çıkarları merkezli olarak şekillenmektedir.³⁸ İsrail yerleşimci kolonyalizminin

32 Rodinson, Israel, 36-42.

33 Bkz, Bishara, Palestine, 15-30.

34 Bkz, Sholomo Sand, Yahudi Halkı Nasıl İcat Edildi: Kitabı Mukaddes’ten Siyonizme, çev. Işık Ergüden, (Doğan Kitap, 2011).

35 Dana, Jarbawi, 199.

36 A.g.e., 201.

37 Bkz, Denny Gutwain, “The Politics of the Balfour Declaration: Nationalism, Imperialism and the Limits of Zionist-British Cooperation,” *Journal of Israeli History*, 35 (2), 2016.

38 Bkz, John J. Mearsheimer, Stephen M. Walt, İsrail Lobisi ve Amerikan Dış Politikası, (İstanbul: Küre Yayınları: 2009).

tüm hukuk dışı uygulamaları ve ihlalleri, ABD tarafından “İsrail güvenliği” gerekçesi çerçevesinde savunulmakta ve hatta desteklenmektedir. İsrail’in dokunulmazlığı sadece siyasi arenada değil akademi, medya ve kültür alanlarında da mevcuttur. İsrail’e yönelik eleştiriler, Siyonizm’in Semitizm ile özdeşleştirildiği bir bağlamda kullanılan anti-Semitizm suçlaması temelinde engellenmektedir.

Bu bağlamda, Filistin direnişinin marjinalleştirilerek terörle eşleştirilmesiyle, direnişe karşı İsrail’in uyguladığı şiddetin uluslararası arenada destek kazanması sağlanmıştır. Yaser Arafat liderliğinde kurulan ve Filistin direnişinde öncü rol oynamış olan el Fetih ve Filistin direniş hareketlerinde bünyesinde toplayan Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) on yıllar boyunca İsrail politikaları doğrultusunda ABD, İngiltere ve birçok Avrupa devleti tarafından terörle eşleştirilmiştir. Gazze merkezli olarak direnişi üstlenen ve 2006 seçimlerini kazanan HAMAS (Filistin İslami Direniş Hareketi) ve diğer Filistin direniş örgütleri ABD tarafından “İsrail güvenliği” argümanı doğrultusunda terör kapsamına alınmıştır.³⁹

YERLEŞİM KOLONİLERİ: FİİLİ İŞGAL

Filistin’in dünyanın çözümlenmemiş son yerleşimci kolonyalizm olmaya devam etmesinde rol oynayan en temel faktör ise İsrail yerleşimleridir. Varlığını yerleşimlere borçlu olan İsrail devleti bugün Filistin’deki yerleşimci kolonyalizmini, yeni yerleşimlerin inşası ile sürdürmektedir. Dolayısıyla, İsrail yerleşimci kolonyalizminin en temel unsuru olan yerleşimler tamamen kolonyalist bir niteliğe sahiptir. Bu sebeple, Filistin topraklarının ilhakı yoluyla oluşturulan bu yapıların “yerleşimler” olarak anılması, bu birimlerin aslında İsrail kolonileri olduğunu kamufle etmektedir. BM özel raportörü Albanese’in raporunda, yerleşim kelimesinin kullanılmasından imtina edilerek ‘koloni inşası’ olarak ifade edilmesini uygun görmüştür.⁴⁰ İsrail Filistin topraklarında sayıları hızla artarak inşa ettiği yerleşim kolonileri ile iki temel kolonyalist hedefin gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır. Bunlardan birincisi Filistin topraklarında yerleşen Yahudi nüfusunu artırarak çoğunluk haline getirmek ve bu nüfusa paralel olarak Filistin topraklarını ilhak etmektir. Albanese raporunda, “İsrail’in işgal altındaki Filistin topraklarındaki çabaları yerleşimci-sömürgecilikten ayırt edilemez; İsrail işgali, işgal altındaki toprakları ele geçirerek, ilhak ederek, parçalayarak ve sivil nüfusunu bu topraklara aktararak Filistin topraklarının egemenliğini ihlal etmektedir,”⁴¹ ifadeleriyle durumu özetlerken yerleşimci kolonyalizmin, “yerleşimler” olarak lanse edilen koloniler yoluyla gerçekleştirildiğine işaret etmektedir.

39 Bkz, Esra Çavuşoğlu, “Assassing Terrorism as A Hegemonic Conception within the Context of Securitization,” Ortadoğu Etütleri, 12-2, 2020, 360-361.

40 United Nations, General Assembly, 22.

41 A.g.e., 21.

“Yerleşim” birimlerinin artırılmasıyla nüfus ve toprak oranı sistematik olarak yükseltilmekte ve bu şekilde Filistin’de fiili bir işgal, sınırlarını geliştirerek sürdürülmektedir. Bu fiili işgalin iki önemli yönüne dikkat çekmek gerekmektedir. Birincisi, “yerleşimler” yani koloniler yolu ile işgalin, askeri bir işgal yerine uluslararası arenada daha az dikkat çeken ve işgal görüntüsü vermeyen bir yapılanma ile sürdürülen bir işgal stratejisi olmasıdır.⁴² İkinci olarak, sistematik bir şekilde bir işgal stratejisi olarak yürütülen İsrail yerleşimlerinin diğer önemli özelliği ise süreklilik arz ediyor olmasıdır. 1882’de sistematik olarak başlatılan Aliyah göçleri ile Doğu Avrupa ülkelerinden getirilen Yahudilerin Filistin topraklarına yerleştirilmesi ile artan Yahudi nüfusu paralelinde Filistin topraklarının ilhakı projesi sistematik bir çerçeve kazanmıştır. 1. Dünya Savaşı’nın sonunda Yahudi nüfusu, Filistinli nüfusunun %10’una tekabül edecek şekilde, 729.823 Filistinliye karşı 7.143’e yükselmiştir.⁴³ Yahudi nüfusunun ele geçirilen toprak miktarına paralel olarak sürekli olarak hızla yükselmesi sonucu 1947’ye gelindiğinde 600 binin üzerine çıkarak Filistin’deki toplam nüfusun %31’ine ulaşmıştır.⁴⁴ 1947’de, toplam Filistin topraklarının çoğunluğunun (%56) azınlık nüfusu olan Yahudilere verilmesini onaylayan BM 181 Taksim Planı, toprak dağılımındaki haksız paylaşımın ötesinde, yerleşimci kolonyalizmin uluslararası hukuk tarafından meşruiyet kazandırılması anlamına gelmiş ve kurulmak üzere olan İsrail’in daha fazla toprak ilhakını sağlamıştır.

1967 Savaşı sonrasında askeri olarak işgal ettiği Filistin toprakları üzerinde, 850 bin Filistinli yerinden edilmiştir.⁴⁵ Filistin’de İsrail askeri yönetimi “yerleşim” inşalarıyla kolonizasyonu hızlandırmış Batı Şeria ve Gazze’de Ağustos 1971’e gelindiğinde 16.212 Filistinli evi yıkılmış ve yerinden edilen Filistin sayısı bu süreçte 2 milyona ulaşmıştır.⁴⁶ 1977’de iktidara gelen Likud hükümeti, adeta bir “yerleşim” kolonileri seferberliği başlatarak, “her yere ve her yerde yerleşim” (*settling anywhere and everywhere*) mottosu ile yoğun bir yerleşim inşası projesi yürütmüştür.⁴⁷ 1981’e kadar Batı Şeria’nın %20’sini ve Gazze’nin %40’ını yerleşim bölgesi haline getirerek toplamda 57 yeni yerleşim birimi inşa etmiştir. Bunun sonucunda 1000’e yakın Filistinli zorla ya da para karşılığında yerinden edilirken, Filistin’deki Yahudi yerleşimci sayısı 5000’den 15.800’e yükselmiştir ve 1987’de yerleşimci sayısı 67.000’e, yerleşim kolonisi sayısı 143’e ulaşmıştır.⁴⁸ 1993 Oslo Barış Anlaşması ile başlayan süreç İsrail hükümetine yerleşim politikalarını hızlandırmak için alan açarak büyük bir fırsat sunmuş ve aynı yıl Yahudi yerleşimci nüfusu 150 bine yükselmiştir. 1993

42 Dana, Jarbawi, 207.

43 Dana, Jarbawi, 202

44 Bishara, Palestine, 31.

45 Dana, Jarbawi, 207.

46 Said, “Zionism from the Standpoint,” 9.

47 Dana, Jarbawi, 207.

48 Ali Balci, “Yahudi Yerleşimleri: Postmodern Bir İşgal,” 4-(46) Eylül 2012, 67-76, 69.

sonrası süreç Filistinliler için daha büyük çapta bir İsrail kolonizasyonuna maruz kaldıkları oldukça yıkıcı bir süreç olmuştur. İsrail kolonilerinin artan bir hızla çoğalmaya devam etmesi sonucu 2000 yılında Batı Şeria'da Yahudi yerleşimci nüfusu 200 bine yükselmiş, 2011'de 216.586'ya ve 2014'te 519 bine ulaşmıştır.⁴⁹

İsrail yerleşimci kolonilerinin tarihsel süreç boyunca hızla artan sayısal büyüklüğü paralelinde içerdiği şiddet ve yıkıcı unsurlar çok daha ileri boyutlara geçmektedir. Bu noktada, yerleşim kolonilerinin ne şekilde yapılandırıldığı Filistinliler üzerindeki yıkıcı sonuçlarının ortaya konması açısından büyük bir önem arz etmektedir. Öncelikli olarak, yerleşim kolonilerinin konumlandırılmasında özellikle Filistin nüfusunun yoğun olduğu yerleşim birimlerinin, mahalle, köy ve kasabalarının aralarına yerleştirilmesi stratejisi uygulanarak Filistin yaşam alanları bölünmekte ve bu şekilde Filistin toprak bütünlüğünün ortadan kaldırılması sağlanmaktadır.⁵⁰ Bunun sonucu olarak, Filistin toprakları sürekli ve sistematik olarak artan bir bölünme ve parçalanmaya maruz kalmakta ve yerleşim kolonilerini çevreleyen güvenlik bariyerleri ve askeri karakollar Filistinlileri birbirinden koparmaktadır.⁵¹ Albanese bunu "işgal edilmiş toprakların stratejik fragmentasyonu" olarak tanımlayarak, Filistinlilerin çevrelenmesi ve kontrolünde önemli bir araç olduğuna işaret etmektedir.⁵² Ayrıca yerleşim kolonileri özellikle Filistin topraklarının en verimli tarım arazilerine ve su kaynaklarının yoğun olduğu arazilere inşa edilerek, Filistinlilerin kendi topraklarının kaynaklarından mahrum edilmesi hedeflenmektedir.⁵³

İkinci önemli husus, İsrail tarafından kolonyalist yerleşimcilerin "güvenlik" gerekçesi ile askeri ekipman, eğitim ve yetkilerle donatılmasıyla Filistinliler üzerinde her türlü şiddete dayalı müdahalenin önü açılarak yerleşimci terörüne sebep olmakta ve bu sebeple çok sayıda Filistinli evini terk etmek zorunda kalmaktadır. Fanatik yerleşimciler, Filistinlileri doğrudan hedef aldıkları gibi Filistinlilerin geçim kaynağı olan tarım arazilerini ve özellikle zeytin bahçelerini ve ağaçlarını hedef almaktadır. Bunlar İsrail'in, Filistinlilerin yaşam kaynaklarının hedef alınması, Filistinlileri yıldırma, tahrik etmek ve topraklarını terk edip gitmelerini sağlamak politikasının bir parçasıdır.⁵⁴ Özellikle Doğu Kudüs'te müsadere, istimlak, ev yıkmaya gibi çeşitli imar ve iskan gerekçeleri ile Filistinlilerin yerlerinden edilerek yerlerine hızla yerleşim kolonilerinin inşa edilmesiyle Doğu Kudüs'ün Yahudileştirilmesi projesinin

49 Dana, Jarbawi, 211.

50 Dana, Jarbawi, 211-212.

51 Bkz, Balci, "Yahudi Yerleşimleri," 72-75.

52 UN General Assembly, 11.

53 Dana, Jarbawi, 209-210.

54 Neve Gordon, *Israel's Occupation*, (University of California Press: 2008), 142.

gerçekleştirilmesidir.⁵⁵ Bu şekilde Kudüs'ün tamamının İsrail'in başkenti yapılması hedefinin fiziki ve fiili altyapısı oluşturulmaktadır.

Uluslararası hukuk İsrail yerleşimci kolonilerini 1967 sonrası süreçten itibaren yasadışı olarak tanımlamaktadır. BM Güvenlik Konseyi 1968-252, 1969-267 ve 1979-446 sayılı kararları ile İsrail'in Filistin topraklarındaki yerleşimlerinin 4. Cenevre Sözleşmesinin 49. Maddesini ihlali temelinde yasadışılığını ilan etmiş ve durdurulması için uyarılarda bulunmuştur. 2016'da ABD haricindeki 14 ülkenin oyu ile alınan 2334 BM Güvenlik Konseyi kararı ile yerleşimler sistematik ve yasadışı ilhak olarak tanımlanmış ve İki Devletli Çözümün önündeki en büyük engel olduğu belirtilmiştir.⁵⁶ 2019'da AB Dış Politika Şefi Federica Mogherini, BM 2334 kararını teyit ederek işgal altındaki Filistin topraklarındaki İsrail yerleşimlerinin yasadışı olduğu gerekçesiyle durdurulması çağrısında bulunmuştur.⁵⁷ Uluslararası Adalet Divanı (UAD), İsrail yerleşimlerinin yasadışılığını deklare eden kararlarını son olarak Temmuz 2024'te teyit etmiş ve İsrail'e işgali sona erdirmeye, yerleşim yerlerini sökme, Filistinli mağdurlara tam tazminat sağlama ve yerinden edilmiş insanların geri dönüşünü kolaylaştırma zorunluluğu getirmiştir.⁵⁸ Çok sayıda BM İnsan Hakları Konseyi raporları Yahudi yerleşimlerinin hızla yayılmasının sebep olduğu insan hakları ihlallerini rakamlarla ortaya koymaktadır.⁵⁹ İsrail yerleşimlerinin durdurulmasına yönelik kararlarına rağmen uluslararası hukukun İsrail üzerinde hiçbir bağlayıcılığı olmamaktadır ve İsrail her altı ayda bir meclisten yerleşimleri genişletmek kararları çıkararak hızla inşaatlara devam etmektedir.

2022'de İsrail'in Batı Şeria ve Doğu Kudüs'teki toplam yerleşim birimi sayısı bir önceki yıl 22.030 olan sayısından %30'luk bir yükselişle 28.208 birime yükselmiştir.⁶⁰ 7 Ekim 2023'den buyana devam etmekte olan Gazze Savaşı'nın gölgesinde İsrail yerleşimci kolonilerinin sayısı rekor bir yükselişle artmakta ve buna paralel olarak 26 yeni yasadışı karakol bölgeye yerleştirilmesiyle İsrail askeri kontrollü ve güvenlik sistemi derinleştirilmeye devam etmektedir.⁶¹

55 Dana, Jarbawi, 213.

56 United Nations Security Council, Resolution 2334, 23 December 2016, <https://www.un.org/webcast/pdfs/SRES2334-2016.pdf>, (eriş. tar. 05 Aralık, 2024).

57 European Union, "Statement by High Representative/ Vice President Federica Mogherini on Israeli Settlement Policy," 18.11.2019, https://www.eeas.europa.eu/eeas/statement-high-representativevice-president-federica-mogherini-israeli-settlement-policy_en (eriş. Tar. 03 Aralık, 2024).

58 United Nations Human Rights, 30 July 2024, <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/07/experts-hail-icj-declaration-illegality-israels-presence-occupied>. (eriş. tar. 03 Aralık, 2024).

59 Bkz, UN HRC/28/44, 2015 – 2016, OHCHR A/78/554, 2023.

60 "2022 Report on Israeli Settlements in the Occupied West Bank and Including East Jerusalem January December 2022," 25.05.2023, https://www.eeas.europa.eu/delegations/palestine-occupied-palestinian-territory-west-bank-and-gaza-strip/2022-report-israeli-settlements-occupied-west-bank-including-east-jerusalem-january-december-2022_en?s=206 (eriş. tar. 02 Aralık 2024).

61 Muhammed Sio, "Israeli Settlements Hits Record High in the West Bank: Report," Anadolu Agency, 16.02.2024, <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/israeli-settlement-expansion-hits-record-high-in-west-bank-report/3139873> (eriş. tar. 04 Aralık, 2024).

Bu süreçte 1.345 Filistinlinin yerleşimci terörü ile yerinden edildiği, 16'sı 7 Ekim'den buyana olmak üzere toplamda 21 Filistin mahallesinin yok edildiği rapor edilmiştir.⁶² Diğer taraftan BM yetkilileri, 2023'te İsrail'in 2027'ye kadar işgal altındaki Golan Tepeleri'ndeki yerleşim birimlerini iki katına çıkarma planını duyurmuştur.⁶³ Bugün gelinen noktada, Batı Şeria ve Doğu Kudüs'te toplam Yahudi yerleşimci nüfusunun 700 bini aşmış olması⁶⁴ İsrail kolonizasyonunun yerleşim kolonileri inşasıyla pervasız bir şekilde sürdürüldüğünü ortaya koymaktadır.

SONUÇ

İsrail yerleşimci kolonyalizminin en temel unsuru, Filistin topraklarında kurulan yerleşimci kolonilerdir. İsrail devletini üreten Siyonist proje özünde bir yerleşim projesidir ve temelde askeri bir işgalle değil yerleşim kolonileri ile yürütülen bir işgal olarak başlatılmış ve sürdürülmektedir. Yerleşimci kolonyalizmin “yerli olanın imhası ve yerine yenisinin inşası” esası doğrultusunda, yerleşim kolonileri ile Filistin topraklarının ele geçirilmesi ve Filistin nüfusunun elimine edilmesi hedefi başlangıçtan bugüne İsrail yerleşim kolonyalizminin belirleyicisi olmuştur. Sayıları hızla ve sistematik olarak artırılan yerleşim kolonileri ile Filistin toprakları ilhak edilmekte ve buna paralel olarak Filistin nüfusu elimine edilmektedir. Bu bağlamda sürdürülen nüfus mühendisliği, yeni yerleşimci Yahudi nüfusunun artırılması ve buna paralel olarak Filistinlilerin yerlerinden edilerek göçe zorlanması ile iki yönlü bir nüfus hareketliliği ile gerçekleştirilmektedir. Filistinli nüfusun eliminasyonu ile birlikte yerleşimci kolonyalizm yerli nüfusa ait kültür, tarih ve milli kimlik unsurlarının imhasını da kapsamaktadır. Bu sebeple yerleşimci kolonyalizm kavramı Filistin meselesinin tanımlanmasında temel öneme sahiptir. Ayrıca, İsrail yerleşimci kolonyalizmi kapsamında Filistin'de İsrail tarafından sürdürülen işgal, soykırım, etnik temizlik, apartheid gibi tüm uygulamaları yerleşimci kolonyalizm tanımlaması kapsamaktadır. Son yıllarda Filistin çalışmalarında konunun yerleşimci kolonyalizm bağlamında ele alınmasının artması ile literatürde ve Uluslararası hukukta meselenin kavramsal çerçevesini yerleşimci kolonyalizm tanımı belirlemektedir ve BM çalışmalarının metin ve söylemlerine yansımaktadır.

İsrail yerleşimci kolonyalizmi dünyadaki diğer yerleşimci kolonyalizm örnekleri ile mukayese edildiğinde önemli farklılıklar ve istisnai bir yapı

62 Sio, “Israeli Settlements Hits.”

63 OHCHR, 2023 A/78/554: Israeli Settlements in the Occupied Palestinian Territory Including East Jerusalem and Occupied Syrian Golan-Report of the Secretary General – Advanced Unedited Version, 25 October 2023, <https://www.ohchr.org/en/documents/reports/a78554-israeli-settlements-occupied-palestinian-territory-including-east> (eriş.tar. 01 Aralık 2024).

64 United Nations, The Question of Palestine, <https://www.un.org/unispal/document/human-rights-council-hears-that-700000-israeli-settlers-are-living-illegally-in-the-occupied-west-bank-meeting-summary-excerpts/> (eriş.tar. 11 Kasım, 2024).

ortaya koymaktadır. Öncelikle, İsrail yerleşimci kolonyalizminin çağımızda halen devam etmekte olan tek örneği olması, sürecin henüz tamamlanmamış olduğunu göstermektedir. Bu noktada, diğer örneklerde süreçler iki şekilde tamamlanmıştır. ABD, Avustralya ve Kanada örneklerinde yerli halkın imhası ve yerleşimci halkın işgal edilen topraklarda kalıcı olarak yerleşmesi ile süreç tamamlanmıştır. Filistin örneğinde olduğu gibi, yerli nüfusun çoğunluğa sahip olduğu Güney Afrika Cumhuriyeti, Namibya ve Cezayir gibi örneklerde yerli halkın direnişi yerleşimci kolonyalizm sona erdirmiştir. Bu noktada, başlangıçtan bugüne İsrail yerleşimci kolonyalizmine karşı yürütülen Filistin direnişi, siyasi, askeri, ekonomik ve teknolojik asimetriye rağmen varlığını sürdürmektedir. Fakat, direnişin diğer örneklerde olduğu gibi yerleşimci kolonyalizmin sonlandırılması ile sonuçlanmasını adeta imkânsız hale getiren önemli engeller bulunmaktadır.

Öncelikli engel, İsrail yerleşimcilerinin diğer örneklerde olduğu gibi geri dönecekleri bir anavatanlarının olmayışı İsrail yerleşimcilerinin kalıcılığı gerçeğini tartışmasız hale getirmektedir. Bu sebeple, İsrail kolonyalizmini sonlandıracak tek yol olan İki Devletli Çözüm formülünün önündeki en temel engel olan kilit faktör ise İsrail yerleşimci kolonyalizminin temel yapı taşları olan yerleşim kolonileridir. Filistin yerleşim bölgelerini parçalayarak, coğrafi toprak bütünlüğünü ortadan kaldıran ve bu şekilde Filistin toplumunu bölerek toplumsal yapıyı bozan yerleşim kolonileri, hızla artan sayıları nispetinde Filistin devletini imkânsız hale getirmektedir. Başta BM olmak üzere uluslararası kurumlar tarafından, İsrail yerleşimlerinin uluslararası hukukun ihlali olduğunu deklare eden ve derhal sonlandırılması için uyarılarda bulunan çok sayıda kararlar alınmıştır fakat İsrail üzerinde bağlayıcılığı bulunmamaktadır.

Filistin direnişinin önündeki bir önemli engel de İsrail'in Filistin direnişine karşı uyguladığı şiddet ve bu şiddetin ABD liderliğinde küresel güçler tarafından sürecin başından beri uluslararası hukuka rağmen destek bulmasıdır. Bu durumun temelinde İsrail yerleşimci kolonyalizmi projesinin önemli bir ayağı olan İsrail lobilerinin bu ülkelerin siyasi mekanizmalarında oluşturmuş olduğu güç faktörü yatmaktadır. Bu bağlamda, Filistin direnişi tarihsel süreç boyunca terörle eşleştirilerek marjinalize edilmektedir. “İsrail güvenliği” argümanı ekseninde İsrail devlet terörü, “Filistin terörü” söylemi ile meşrulaştırılmaktadır. Ayrıca, “anti-Semitizm” argümanı ekseninde İsrail yerleşimci kolonyalizminin eleştirilmesi engellenmektedir. Bugün yaşanan Gazze Savaşı kapsamında İsrail tarafından işlenen sivil katliamları ve savaş suçlarına dair eleştirileri sebebiyle, batıda akademiden medyaya her sektörde çok sayıda insan “anti-semitizm” gerekçesiyle cezalandırılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Balcı Ali, "Yahudi Yerleşimleri: Postmodern Bir İşgal," *Ortadoğu Analiz*, 4-46 (2012), 67-76.
- Bishara, Azmi, *Palestine: matters of truth and justice*, Hurst Publishers, 2022.
- Çankara, Yavuz, Pınar Özden Çankara, "Batı Şeria Duvar İnşasının Filistin Halkına Ekonomik, Siyasal ve Kültürel Etkileri," *Batman University Journal of Life Sciences*, 1-1 (2012) 1239-1250.
- Çavuşoğlu, Esra, "Assassing Terrorism as A Hegemonic Conception within the Context of Securitization," *Ortadoğu Etütleri*, 12-2, (2020), 349-368.
- Dana, Tariq, "Introduction: The Settler Colonial Framing of Palestine – Matters of Justice and Truth," *International Politics*, 61:2023, 379-384.
- Dana, Tariq., A. Jarbawi, "A Century of Settler Colonialism in Palestine," *The Brown Journal of World Affairs*, vol. 24, no.1, (2017), 197-220.
- Falk, Robert, "Israeli Practices towards the Palestinian People and the Question of Apartheid, United Nations," *Economic and Social Commission for Western Asia (ESCWA), Palestine and Israeli Occupation*, Issue no 1. 2017.
- Gordon, Neve, *Israels Occupation*, University of California Press, 2008.
- Greenstein, Ran, "Colonialism, Apartheid, and the Native Question: The Case of Israel/Palestine," *Racism After Apartheid*, ed. Wishwas Satgar, Wits University Press, 2019: 75-95.
- Gutwain, Deny "The Politics of the Balfour Declaration: Nationalism, Imperialism and the Limits of Zionist-British Cooperation," *Journal of Israeli History*, 35 (2), 2016.
- Lloyd, David, "Settler Colonialism and State of Exception: The Example of Palestine/Israel," *Settler Colonial Studies*, 2-1, 59-80, 2012.
- Masalha, Nur, *The Expulsion of Palestinians: The Concept of "Transfer" in Zionist Political Thought (1882-1948)*, Institute for Palestine Studies, 1992.
- Mearsheimer John J. J. ve Stephen M. Walt, *İsrail Lobisi ve Amerikan Dış Politikası*, İstanbul: Küre Yayınları, 2009.
- Pappe, Ilan, *A History of Modern Palestine: One Land Two Peoples*, Cambridge University Press: 2006.
- Pappe, Ilan, *The Ethnic Cleansing of Palestine*, Oxford: One World, 2006.
- Rodinson Maxime, *Israel: A Colonial Settler State?* New York: Monad Press, 1973.
- Said, Edward, "Zionism from the Standpoint of Its Victims," *Social Text*, Winter 1979, (1) Winter 1979, 7-58.
- Sand, Sholomo (2011). *Yahudi Halkı Nasıl İcat Edildi: Kitabı Mukaddesten Siyonizme*, Çev. Işık Ergüden, Doğan Kitap.
- Wolfe, Patrick, "Settler Colonialism and the Elimination of the Native," *Journal of Genocide Research*, 8:4 (2006): 387-409.